

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A beszámoló összeállítása, valamint azzal kapcsolatos ügyviteli teendők

Szerző:

Szekérné dr. Bók Anikó

Kézirat lezárása:

Kaposvár, 2021. március 25.

I. Év végi zárás, beszámoló készítés időszaka

A piac szereplőinek döntéseik megalapozása érdekében szükségük van egy olyan információs rendszerre, amelynek adatai a vállalkozók vagyoni, pénzügyi helyzetéről, az elért eredményekről, azok alakulásáról a nemzetközileg kialakult normáknak és a gyakorlatnak megfelelő valós és megbízható képet ad. Szükséges, hogy a beszámolóban kimutatott vagyon, elért jövedelem a nemzetközi számviteli gyakorlat szerint is reális legyen, tehát megállapításai összhangban legyenek az Európai Unió Tanácsának irányelveiben foglaltakkal, a Nemzetközi Számviteli Standard Bizottság által kiadott standardokkal. A számvitelről szóló többször módosított 2000. évi C. törvény (továbbiakban: Sztv.) olyan szabályokat rögzít, amelyek figyelemmel vannak a nemzetközi számviteli elvekre, és amelyek alapján megbízható és valós összképet biztosító tájékoztatás nyújtható a törvény hatálya alá tartozók – jövedelemtermelő képességéről, – vagyonáról, – vagyonának alakulásáról, – az adott pénzügyi helyzetéről és – jövőbeli estleges terveiről.

A gazdálkodó a működéséről, a vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről az üzleti év könyveinek zárását követően beszámolót köteles készíteni magyar nyelven. Az üzleti év időtartama általában 12 hónap, ami - a törvény által szabályozott eseteket kivéve - megegyezik a naptári évvel. A beszámoló pénzneme általánosan a magyar forint. A forintban készített beszámolóban közölt értékadatokat ezer forintra kell kerekíteni. Ha a vállalkozó éves beszámolója mérlegének főösszege meghaladja a százmilliárd forintot, akkor az adatokat - a világosság elvét érvényesítve - millió forintban kell megadni. Fontos, hangsúlyozni, hogy minden gazdasági műveletről, eseményről, amelyek az eszközök, illetve az eszközök forrásainak állományát, vagy annak összetételét megváltoztatja bizonylatot kell kiállítani.

Az Sztv. teljesség elvével összhangban a tárgyévet érintő gazdasági műveletekhez kapcsolódó valamennyi bizonylatot be kell szerezni, illetve el kell készíteni, és a bizonylatok alapján a tárgyévi könyvelést teljessé kell tenni. A könyvelt bizonylatok lehetnek belső, illetve külső bizonylatok, amelyek a tárgyévben már megtörtént gazdasági eseményekhez kapcsolódnak, vagy abból következnek, de vagy még nem kerültek kiállításra, vagy figyelemmel arra, hogy a könyvelőhöz késedelmesen érkezik meg, ezért azok nem kerültek kiállításra. Ez utóbbi bizonylatok lehetnek:

- a még ki nem állított vagy a könyvelésre nem érkezett kimenő számlák;
- a könyvelésre meg nem érkezett tárgyévi beszerzéshez kapcsolódó bejövő számlák;
- a könyvelésre meg nem érkezett adott kölcsönökhöz, különböző hiteltartozásokhoz, kapott kölcsönökhöz kapcsolódó szerződések és
- az egyéb tárgyévben megtörtént gazdasági eseményekhez kapcsolódó „még kiállításra nem kerülő „ vagy a „könyvellésre meg nem érkezett bizonylatok.

II. Számviteli törvényben előírt kötelező elvek, melyekre figyelemmel kell lenni

Valódiság elve, melynek értelmében a beszámolóban szereplő tételeknek a valóságban is megtalálhatónak kell lennie.

Teljesség elve, vagyis minden gazdasági eseményt szerepeltetni kell a nyilvántartásban, ami hatással bír a pénzügyi, vagyoni, jövedelmi viszonyokra.

Óvatosság elve, melynek figyelembevétele során nem szabad alaptalanul bizakodó, optimista képet leírni a beszámolóban.

Összemérés elve alapján az adott időszak eredményének meghatározásához a bevételeknek és a költségeknek ahhoz az időszakhoz kell kapcsolódnuk, amikor azok gazdaságilag felmerültek, függetlenül a pénzügyi teljesítéstől.

Jövőbeni elhatárolás elvének figyelembevétele során figyelni kell arra, hogy az olyan gazdasági események, melyek két vagy több üzleti évet is érintenek, az adott időszak bevételei és költségei között időarányosan el kell osztani.

Bruttó elszámolás elve értelmében a kötelezettségeket és a követeléseket, ugyanúgy a bevételeket és a kiadásokat nem lehet összevontan, egyenlegükben elszámolni, hanem bruttó módon kell elszámolni.

A tartalom elsődlegessége a formával szemben, melynek értelmében a beszámolóban a gazdasági eseményeket és ügyleteket ténylegesen közgazdasági tartalmuknak megfelelően kell szerepeltetni.

Egyedi értékelés elve értelmében az eszközöket és a kötelezettségeket külön-külön egyedileg kell rögzíteni és értékelni.

Lényegesség elve szerint a beszámoló szempontjából minden olyan információ lényeges, amelynek elhagyása, vagy téves bemutatása befolyásolja a beszámoló adatait és a felhasználó döntéseit.

Költség-hozam összevetésének elve szerint fontos odafigyelni, arra, hogy a beszámolóban nyilvánosságra hozott információk hasznosíthatósága álljon arányban az információk előállításának költségével.

A fenti elveken kívül a formai elvekre is figyelni kell a beszámoló készítése során, melyek a következők:

Következetesség elve, melynek értelmében a beszámoló tartalma, formája, valamint az azt alátámasztó könyvvezetés tekintetében biztosítani kell az álladóságot és az összehasonlíthatóságot.

Világosság elve szerint a könyvelést és a beszámolót áttekinthető, érthető, a számviteli törvény szerint előírt rendezett formában kell elkészíteni.

Folytonosság elve értelmében az üzleti év nyitó adatainak meg kell egyeznie az előző évi záró adatokkal.

A vállalkozás folytatásának elve értelmében a beszámoló készítésekor abból kell kiindulni, hogy a gazdálkodó tovább folytatja a vállalkozását.

III. Számviteli szolgáltatás nyújtása

A vállalkozó a könyvviteli szolgáltatás körébe tartozó feladatok irányításával, vezetésével és a beszámoló elkészítésével olyan természetes személyt vagy számviteli szolgáltatást nyújtó társaságot

köteles megbízni, illetve ezen feladatok elvégzésére alkalmazni, aki, illetve amelynek a felelős tagja, alkalmazottja megfelelő szakképesítéssel és a tevékenység ellátására jogosító engedéllyel rendelkezik. ¹

A beszámoló elkészítésével nem köteles tevékenységi engedéllyel rendelkező magánszemélyt vagy társaságot megbízni az a vállalkozó, amelynél az éves (éves szintre átszámított) nettó árbevétel az üzleti évet megelőző két üzleti év átlagában (ennek hiányában a tárgyévben várhatóan) a 10 millió forintot nem haladja meg. ²

A könyvviteli szolgáltatás végzésére jogosító engedéllyel rendelkezők nyilvántartása közhiteles hatósági nyilvántartásnak minősül, amelynek célja annak hiteles dokumentálása, hogy a könyvviteli szolgáltatás végzésére jogosult természetes személy rendelkezik a tevékenység végzéséhez jogszabályban előírt ismeretekkel és szakmai gyakorlattal. ³

Az egyszerűsített éves beszámoló és az éves beszámoló kiegészítő mellékletében fel kell tüntetni a könyvviteli szolgáltatás körébe tartozó feladatok irányításáért, vezetéséért felelős személy nyilvántartásban szereplő adatait, amennyiben a vállalkozó nem mentesül a könyvviteli szolgáltatás végzésére jogosító tevékenységi engedéllyel rendelkező magánszemély vagy társaság megbízása alól. ⁴

A mikrogazdálkodói beszámoló mérlegén fel kell tüntetni a könyvviteli szolgáltatást végzőre vonatkozó adatokat, ha a mikrogazdálkodói beszámolót a könyvviteli szolgáltatást végzők nyilvántartásában szereplő személy készítette, ilyen személy hiányában ennek tényét. ⁵

¹ Sztv. 151. § (1) bekezdés alapján

² Sztv. 151. § (2) bekezdés

³ Sztv. 151. § (3) bekezdés

⁴ Sztv. 88. § (9) bekezdés

⁵ 398/2012. (XII. 20.) Korm. rendelet 4. § (3) bekezdés

IV. Beszámoló

IV. 1. Beszámoló formájának meghatározása

A beszámoló formája az éves nettó árbevétel nagyságától, a mérleg főösszegétől, a foglalkoztatottak létszámától, mindezek határértékeitől függően éves beszámoló, egyszerűsített éves beszámoló, továbbá összevont (konszolidált) éves beszámoló, valamint egyszerűsített beszámoló lehet.⁶

Az éves beszámoló mérlegből, eredménykimutatásból és kiegészítő mellékletből áll, továbbá ezen kívül az éves beszámolóval egyidejűleg üzleti jelentést is kell készíteni.⁷

IV.2. Egyszerűsített éves beszámoló

A kettős könyvvitelt vezető vállalkozó egyszerűsített éves beszámolót készíthet, ha két egymást követő üzleti évben a mérleg fordulónapján a következő három mutatóérték közül bármelyik kettő nem haladja meg az alábbi határértéket: a mérlegfőösszeg az 1200 millió forintot, az éves nettó árbevétel az 2400 millió forintot, az üzleti évben átlagosan foglalkoztatottak száma az 50 főt.⁸

Az egyszerűsített éves beszámoló mérlegből, eredménykimutatásból és kiegészítő mellékletből áll, azonban üzleti jelentést az egyszerűsített éves beszámolóhoz kapcsolódóan nem kell készíteni.⁹

Nem készíthet egyszerűsített éves beszámolót a nyilvánosan működő részvénytársaság, az anyavállalat, valamint az olyan vállalkozó, amelynek kibocsátott értékpapírai tőzsdei kereskedelme engedélyezett vagy az engedélyezést már kérelmezték.

Az egyszerűsített éves beszámolóját a saját választása alapján mikrogazdálkodói egyszerűsített éves beszámoló formában is elkészítheti a könyvvizsgálatra nem kötelezett vállalkozó, ha két egymást követő üzleti évben a mérleg fordulónapján a következő három mutatóérték közül bármelyik kettő nem

⁶ Sztv. 8. § (1)-(2) bekezdés]

⁷ Sztv. 19. § (1) bekezdés

⁸Sztv. 9. § (2) bekezdés]

⁹Sztv. 96. § (1) bekezdés]

haladja meg az alábbi határértékeket: a mérlegfőösszeg a 100 millió forintot, az éves nettó árbevétel a 200 millió forintot, illetve az üzleti évben átlagosan foglalkoztatottak száma a 10 főt.¹⁰

A mikrogazdálkodói beszámoló a kormányrendelet szerinti tagolású mérlegből és eredménykimutatásból áll, azonban kiegészítő mellékletet és üzleti jelentést a mikrogazdálkodói beszámolóhoz kapcsolódóan nem kell készíteni.¹¹

Ha a mikrogazdálkodói egyszerűsített éves beszámolót készítő vállalkozó a feltételeknek két egymást követő üzleti évben nem felel meg, akkor a második üzleti évet követő évtől éves beszámolót vagy egyszerűsített éves beszámolót köteles készíteni, továbbá a mikrogazdálkodói egyszerűsített éves beszámoló választása esetén annak választásától önként leghamarabb három, mikrogazdálkodói egyszerűsített éves beszámolóval lezárt üzleti év után lehet eltérni.¹²

Az egyszeres könyvvitelt vezető gazdálkodó az üzleti évről december 31-i fordulónappal egyszerűsített beszámolót köteles készíteni, amely a számvitelről szóló törvény 4. számú melléklete alapján elkészített egyszerűsített mérlegből és eredménylevezetésből áll.¹³

IV.3. Mérlegtételek alátámasztása leltárral

A könyvek üzleti év végi zárásához, a beszámoló elkészítéséhez, a mérleg tételeinek alátámasztásához olyan leltárt kell összeállítani és megőrizni, amely tételesen, ellenőrizhető módon tartalmazza a vállalkozónak a mérleg fordulónapján meglévő eszközeit és forrásait mennyiségben és értékben.¹⁴

A leltár összeállítására vonatkozó kötelezettség teljesítése keretében a vállalkozónak a főkönyvi könyvelés és az analitikus nyilvántartások adatai közötti egyeztetést az üzleti év mérlegfordulónapjára vonatkozóan el kell végeznie.¹⁵

A leltározás végrehajtható mennyiségi felvétellel és egyeztetéssel. A mennyiségi felvétel mindig tényleges megszámlálást jelent, míg az egyeztetés a főkönyvi számláknak az analitikus

¹⁰ Sztv. 9. § (6) bekezdés

¹¹ 398/2012. (XII. 20.) Korm. rendelet 4. § (1) bekezdés]

¹² Sztv. 9. § (8)-(9) bekezdés]

¹³ Sztv. 99. § (1) bekezdés

¹⁴ Sztv. 69. § (1) bekezdés

¹⁵ Sztv. 69. § (2) bekezdés

nyilvántartásokkal vagy a könyvelés helyességét igazoló okmányokkal való összevetést jelenti. A leltárfelvételt követően összesíteni kell a leltárfelvétel adatait - leltárfelvételi jegyek és a leltárfelvételi ívek alapján - és azokat fel kell dolgozni. A feldolgozás során meg kell állapítani a leltáreltéréseket, a hiányokat, többleteket, majd el kell végezni a leltárak kiértékelését. A leltártöbblet jellemzően adminisztrációs hibákból adódhat, de előfordulhat valódi többlet is. Az adminisztrációs többlet keletkezhet akkor, ha a vállalkozás egy időszaki beszerzést a nyilvántartásokban nem vagy csak kisebb mennyiségben rögzített, vagy egy esetleges készletcsökkenést tévesen a ténylegesnél nagyobb mennyiségben számolt el. A leltárhány a negatív leltárkülönbözetnek a kompenzálható és normatizált hiány mértékét meghaladó része. De természetesen a hiány is lehet adminisztrációs hiba folytán akkor, ha a vállalkozás egy időszaki beszerzést a nyilvántartásokban tévesen nagyobb mennyiséggel rögzít, vagy egy készletcsökkenést tévesen kisebb mennyiségben számol el.

IV. 4. Beszámoló elfogadása

A gazdasági társaságok esetében a legfőbb szerv hatáskörébe tartozik a számviteli törvény szerinti beszámoló jóváhagyása és a nyereség felosztásáról való döntés.¹⁶

A közkereseti társaság és annak megfelelően a betéti társaság esetében a számviteli törvény szerinti beszámoló jóváhagyásáról a társaság legfőbb szerveként a tagok gyűlése határoz.¹⁷

A korlátolt felelősségű társaság esetében a társaság legfelsőbb szerveként a taggyűlés hatáskörébe tartozik a számviteli törvény szerinti beszámoló jóváhagyása.¹⁸

A részvénytársaság esetében a társaság legfőbb szerveként a közgyűlés kizárólagos hatáskörébe tartozik a számviteli törvény szerinti beszámoló jóváhagyása.¹⁹

Az egyéni cég esetében az egyéni cég legfőbb szerveként az egyéni cég tagja dönt a számviteli törvény szerinti beszámoló elfogadásáról.

¹⁶ Ptk. 3:109. § (2) bekezdés

¹⁷ Ptk. 3:142. § (1) bekezdés

¹⁸ [Ptk. 3:188. § (1) bekezdés

¹⁹ Ptk. 3:368. § (1) bekezdés

A gazdasági társaságok esetében azok a tagok (részvényesek), akik olyan határozatot hoztak, amelyről tudták, vagy az általában elvárható gondosság mellett tudhatták volna, hogy az a gazdasági társaság jelentős érdekeit nyilvánvalóan sérti (ha törvény kivételt nem tesz), korlátlanul és egyetemlegesen felelnek a társasággal szemben az ebből eredő kárért.

IV.5. Beszámoló letétbe helyezése

A kettős könyvvitelt vezető és cégjegyzékbe bejegyzett vállalkozó köteles a jóváhagyásra jogosult testület által elfogadott éves beszámolót, egyszerűsített éves beszámolót, továbbá kötelező könyvvizsgálat esetén a könyvvizsgálói záradékot vagy a záradék megadásának elutasítását is tartalmazó független könyvvizsgálói jelentéssel együtt, valamint az adózott eredmény felhasználására vonatkozó határozatot az adott üzleti év mérlegfordulónapját követő ötödik hónap utolsó napjáig letétbe helyezni.²⁰

Az anyavállalat a jóváhagyásra jogosult testület által elfogadott összevont (konszolidált) éves beszámolót a könyvvizsgálói záradékot vagy a záradék megadásának elutasítását is tartalmazó független könyvvizsgálói jelentéssel együtt az összevont (konszolidált) éves beszámoló mérlegfordulónapját követő hatodik hónap utolsó napjáig köteles letétbe helyezni.²¹

A letétbe helyezett éves beszámoló, egyszerűsített éves beszámoló, egyszerűsített beszámoló, összevont (konszolidált) éves beszámoló adatai, kötelező könyvvizsgálat esetén a könyvvizsgálói-záradékot vagy a záradék megadásának elutasítását is tartalmazó független könyvvizsgálói jelentéssel együtt nyilvánosak, azokról bárki tájékoztatást kaphat, és másolatot készíthet.²²

A beszámolónak a céginformációs szolgálat részére történő elektronikus megküldésével a cég letétbe helyezési és közzétételi kötelezettségének is eleget tesz.²³

²⁰ Sztv. 153. § (1) bekezdés

²¹ Sztv. 153. § (2) bekezdés

²² [Sztv. 153. § (4) bekezdés

²³ Ct. 18. § (3) bekezdés

IV.6. Beszámoló közzététele

Minden kettős könyvvitelt vezető vállalkozó köteles az éves beszámolót, illetve az egyszerűsített éves beszámolót, kötelező könyvvizsgálat esetén a könyvvizsgálói záradékot vagy a záradék megadásának elutasítását is tartalmazó független könyvvizsgálói jelentéssel együtt közzétenni.²⁴

A vállalkozó köteles biztosítani, hogy munkavállalói, alkalmazottai, tagjai az éves beszámolót, az egyszerűsített éves beszámolót, az összevont (konszolidált) éves beszámolót, kötelező könyvvizsgálat esetén a könyvvizsgálói záradékot vagy a záradék megadásának elutasítását is tartalmazó független könyvvizsgálói jelentést a vállalkozó (az anyavállalat) székhelyén megtekinthessék és azokról teljes vagy részleges másolatot készíthessenek.²⁵

Közzétételi kötelezettségének (ideértve az ismételt közzétételt is) azzal tesz eleget a vállalkozó, ha a beszámoló egy eredeti vagy egy hiteles másolati példányát, továbbá kötelező könyvvizsgálat esetén a könyvvizsgálói záradékot vagy a záradék megadásának elutasítását is tartalmazó független könyvvizsgálói jelentést, valamint a cégnyilvánosságról szóló törvény szerinti elektronikus űrlappal együtt a céginformációs szolgáltatnak megküldi a kormányzati portál útján.²⁶

A cégnek a számviteli törvény szerinti beszámolót elektronikus úton, a kormányzati portál útján kell a céginformációs szolgálat részére megküldeni; ennek során nincs helye a papír alapú beszámoló képi formátumú elektronikus okirattá történő átalakításának, továbbá a beszámolóhoz elektronikus űrlapot is kell mellékelni a benyújtás jogszerűségének igazolása érdekében.²⁷

A közzétételi költségtérítést külön jogszabályban meghatározott módon kell megfizetni az igazságügyért felelős miniszter által vezetett minisztériumnak a kincstárnál vezetett számlájára.²⁸

²⁴ Sztv. 154. § (1) bekezdés

²⁵ Sztv. 154. § (2) bekezdés

²⁶ Sztv. 154. § (7) bekezdés

²⁷ Ct. (2006.évi V. törvény) 18. § (1) bekezdés

²⁸ Ct. 18. § (9) bekezdés

Az éves beszámoló részét nem képező üzleti jelentés megtekintését a vállalkozó, illetve az anyavállalat székhelyén minden érdekelt részére biztosítani kell, továbbá lehetővé kell tenni azt, hogy arról minden érdekelt teljes vagy részleges másolatot készíthessen.²⁹

A fentiek értelmében a beszámoló összeállítása során számtalan olyan jogszabályi előírás van, melynek folyamatosan meg kell felelni, és azt sem kell elfelejteni, hogy a szabályok változhatnak, és azok figyelemmel kísérése minden esetben alapvető elvárást jelent a piac szereplői számára.

²⁹ Szt. 154. § (12) bekezdés